Glasgow
University Library

Hunterian Add.
132

*DISSERTATIO INAVGVRALIS MEDICO-OBSTETRICIA*

DE

# PLACENTARVM IN VTERO POST PARTVM REMANSARVM CVRATIONE THERAPEVTICA AC MANVALI CERTIS SOLIDISQVE ARTIS PRINCIPIIS ET OBSERVATIONIBVS SVPERSTRVCTA.

---

QVAM

RECTORE ACADEMIAE MAGNIFICENTISSIMO

SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO

DOMINO

*CAROLO AVGVSTO*

DVCE SAXONIAE CLIVIAE MONTIVM ANGARIAE ET GVESTPHALIAE LANDGRAVIO THVRINGIAE REL.

CONSENSV

GRATIOSI MEDICORVM ORDINIS

*PRO GRADV DOCTORIS*

SVMMISQVE

IN VTRAQVE MEDICINA HONORIBVS

IVRIBVS ET PRIVILEGIIS

LEGITIME ABHINC IAM IMPETRATIS

A. D. XV. MARTII cIↄ Iↄ CCLXXXVIII.

ERVDITORVM EXAMINI SVBIICIT

AVCTOR

IOANN. HENRIC. OBERTEVFFER

HERISAVIA - HELVETVS.

---

IENAE,

TYPIS GOEPFERDTII.

Digitized by the Internet Archive
in 2016

https://archive.org/details/b24922110

V I R I S

ILLVSTRIBVS EXCELLENTISSIMIS

P R A E C E P T O R I B V S  O P T I M I S

IN AETERNVM PIE COLENDIS

IOANNI HENRICO RAHN

MEDICINAE DOCTORI

SACRI CAESAREI PALATII COMITI

COLLEGII CAROLINI CANONICO PHYSICES ET MA-
THESEOS

IN GYMNASIO TVRICENSI PROFESSORI PVBLICO

SOCIETATIS MEDICORVM ET CHIRVRGORVM VNI-
VERSAM PER HELVETIAM CORRESPONDENTIVM
PRAESIDI

ACADEMIARVM IMPERIALIS NATVRAE CVRIOSO-
RVM, ELECT. PALAT. BVRGHVS. SOCIETATVM
PHYSICARVM ET MEDICARVM TVRICENSIS BA-
SILEENSIS LAVSANNENSIS REL.

S O D A L I.

IOANN. CHRIST. STARCK

MEDICINAE DOCTORI

HAEREDITARIO IN LEVTHENTHAL ET SACHSEN-HAVSEN DVCIS SAXO-WEIMARIENSIS ARCHIATRO PROFESSORI MEDICINAE IN ACADEMIA IENENSIS P. O. INSTITVTI CLINICI IENENSIS ANTIQVIORIS PRAESIDI, PLVRIVM ACADEMIARVM ET SOCIETATVM SCIENTIARVM MEMBRO DIGNISSIMO REL.

IO. GEORG. OBERTEVFFER

MEDICINAE ET CHIRVRGIAE DOCTORI

ARTIS OPSTETRICIAE MAGISTRO SOCIETATIS MEDICO CHIRVRGICAE PER HELVETIAM CORRESPONDENTIS MEMBRO COMMITTENTI COLLEGII SANITATIS CANTONIS SENTIS MEMBRO DITIONIS HERISAVIENSIS PHYSICO

PATRI OPTIMO PEI COLENDO.

HASCE STVDIORVM PRIMITIAS

SACRAS ESSE VVLT

TANTORVM NOMINVM

CVLTOR OBSERVANTISSIMVS

OLIMQVE DISCIPVLVS

AVIDISSIMVS

ATTENTISSIMVS

AVCTOR.

# PROOEMIVM.

Dum fere triennio abhinc medicinae utriusque ſtudiis, in celeberrima muſarum ſede, quae Ienae Saxonum floret, operam dedi, et ibidem ſane diutius commorari iuxta mentem dilecti parentis mei, decreveram, immo alias Academias frequentare mihi iam ab ipſo, qua eſt in me benevolentia, conceſſum fuerat. Ecce! ex improviſo patriae meae Neogallorum reſpublica bellum et minata eſt, et poſtea revera intulit. Hoc vero periculum, quo mihi nullum maius et *gravius eſſe videbatur* in mente mea ingratiſſimas graviſſimasque excitavit ſenſationes ut ſubito mihi cum ſocio et Amico meo, cl. Schinz, Turicenſi, animo propoſuerim examina ſubeundi

di et patriam repetendi. Quo facto, ſpectabili facultati medicae placuit, mihi honores privilegiaque medicinae doctoris concedere, ſimul autem mihi imperare, ut ipſi, quam primum fieri poſſet, diſſertationem inauguralem transmitterem.

Domum reverſus, contra intentionem et normam ſtudiorum meorum, a cariſſimo patre excogitatam propoſitamque, medios inter belli tumultus, variaque inde ſequentia infortunia vivens, et poſtea munere chirurgi exercitus donatum, variisque aliis negotiis tam practicis, quam domeſticis obrutum, vexatumque me iuvenem adeo, vidi, ut promiſſis meis maturius ſtare vix potuerim. Spero igitur fore, ut gratioſa facultas medica Ienenſis ſeriorem adventum Speciminis Academici haud meae negligentiae, ſed potius periculis patriae imminentibus adſcribere velit.

Cum autem de conſcribendo ſpecimine inaugurali cogitarem, ex illa ſcientiae parte, quae artem obſtetriciam ſpectat, ſeligere materiam praeprimis mihi placebat, et praeſertim *de tra-*

*ctatio-*

*ctatione Secundinarum poſt partum remanſarum*, tam therapeutica, quam et manuali, et chirurgica, verba facere mihi quam maxime arridebat, quum ſemper mihi animus fuerit, de nulla materia publice diſſerere, niſi propria experimentis cautisque obſervationibus ſufficienter edoctus ac ſuffultus fuerim.

Igitur in patria ſpatio duorum annorum cum dimidio ſatis numeroſa occaſio mihi ſeſe praeſentavit, placentas remanſas obſervandi et curandi, eoque libentius huic operi me accinxi, minime ignorans, plurimas lites ac diverſas quaeſtiones inter artis peritos, alias bene de re obſtetricia meritos viros, non absque ridiculo litigandi ardore et doctis minus decenti verborum amaritie ortas ac publice geſtas fuiſſe. Alii enim ſeparationis placentae negotium ſemper naturae committendum eſſe contendebant, alii ſolummodo certis in caſibus, ac ſub certis circumſtantiis ſeparationem ſuadebant, alii eam ſemper, id eſt, in omnibus caſibus ac ſingulis circumſtantiis adhibendam ſuadebant. Imo, proh dolor! quod turpe eſt! ac doctis viris

viris indignum, ſcripta ipſa ex odio hominis indecenti verborum forma deturpata fuere, ita quidem, ut eos arti ſalutari plus nocuiſſe, quam profuiſſe re ipſa mihi videantur. Sed et minime tacendum mihi eſt, varios experientiis ac argumentis certis ſuam hac in re ardua ſententiam in verum artis emolumentum ſuperſtruxiſſe, atque de obſtetricia Arte, et genere humano quam optime meruiſſe.

Hicce labor, quamuis iuvenilis, minime hypotheſibus auctoritatibusque, vel phantaſiis, multo minus iuramento in verba magiſtrorum ſuam debet originem, ſed potius experientiae duorum artis peritorum, et tam ingenii acumine, quam et ſcientiis neceſſariis praeditorum virorum, plus quam Septuagenariae, ſcilicet avi patrisque mei, et propriis meis caute ac ſumma cum attentione, licet paucioribus, inſtitutis obſervationibus. Vtinam aliquid contribuere valeret haec diſſertatiuncula, ut contrariae opiniones de ardua hac re auctorum et aliorum de re obſtetricia optime meritorum mentes inter ſe uniantur, ut artis diſcipuli in poſterum certioribus,

et

et paribus principiis imbuantur, et in poſterum meliores naturae perſcrutatores, cautioresque obſervatores vulgus obſtetricantium producere valeat, quam hucusque factum eſt!

Velint B. L. de contentis harum pagellarum benigne iudicare, et iuveni in ſcribendo hactenus nondum exercitato errores commiſſos benevole ignoſcere!

---

*Placenta*

*Placenta*, *Secundinae*, Gallis *arrière faix*, *ſecondines*, Germanis *Nachgeburt*, *Mutterkuchen*, eſt corpus ſpongioſum, fere ſubrotundum, tela celluloſa et vaſis ſanguiferis conflatum, cuius facies interna utero celluloſae telae ope annexa, et cuius vaſa mirabili contextu, vaſis uterinis reſpondent, externa facies tunicis foetum aquasque obducentibus tecta, itaque foetum reſpicit. Ex eiusdem convexa ſuperficie, vix media, magis laterali parte oritur funiculus umbilicalis, duabus arteriis et una vena, celluloſae telae ope iunctis conflatus, tunicisque ovum includentibus tectus. Eſt ideo placenta corpus intermedium matrem inter et foetum, cuius ſanguifera vaſcula mirando, hucusque ignoto, vix vero unquam ſatis detegendo modo, cum vaſis uterinis correſpondent, cuius ope ſanguis ex matre in foetum funiculi umbilicalis auxilio adducitur, ergo, nutritio incrementumque foetus per dictum corpus perficitur, eſtque reſpectu phyſiologico maximi momenti ac ſummae utilitatis.

Patholo-

Pathologico reſpectu placenta ſummi momenti eſt, ſi a naturali conſiſtentia recedit, vel volumine, vel ſubſtantia, vel nexu peccat, foetum exinde pati, tam phyſiologiae, quam et pathologiae gnari uno teſtantur ore.

Ergo tempore graviditatis, et poſt partum ejus naturalis, aeque ac praeternaturalis ſtatus obſtetricantium ſummam mereri attentionem nullus omnino dubitabit.

Abſoluto partu, foetus in naturali ſtatu, uterus ſeſe propria a ſummo creatore ipſi indita vi, contrahere, placentamque tali modo ſeparare et expellere valet, hocque plerumque, etſi non ſemper fieri ſolet. Omnis aevi experientia teſtatur, non ſolum in brutis animalibus, ſed et hominibus naturam quandoque aberrare, id eſt, placentam vel per longioris, vel brevioris temporis ſpatium in utero remanere poſſe nec artis tyronibus, nec plebi ignotum eſt.

Dolores a contractione uteri, vulgo ſub nomine dolorum poſt partum (*Nachwehen*) ſatis noti ſunt. Durantibus illis, uterum ad formam globi ſeſe contrahere et ſenſim ratione voluminis diminui tangenti manui, externae abdominis inferiori parti appoſitae ſumme ſenſibile et perceptibile eſt durantibus illis, naturali in ſtatu,

exclu-

excluſa, vel remanſa placenta aliquali haemorrhagiae locus eſt, quae quidem poſteriori in caſu copioſior, quam in priori eſſe ſolet, praeſertim ſi qua pars placentae iam ſeparata eſt. Quo enim maior ſeparatio, eo maior haemorrhagia eſt et vice verſa.

Perpetua eſt perque univerſam naturam, praeſertim per regnum animale, ſtabilita ab initio creationis lex, ut cauſis effectus reſpondeant, ac pari paſſu incedant, et eadem hic locum obtinet. Deficiente vel ſublata cauſa, tollitur effectus, id eſt, ſi uterus vi ſua vel in totum, vel ex parte caret, inaequales fiunt contractiones, placenta remanent, vel longius, vel brevius, aut nulla omnino fiunt, letalis ergo fit haemorrhagia, ſitne placenta ſeparata ex parte, vel remanens, ſi univerſalis adeſt atonia, ergo inſequitur mors inevitabilis.

Prouti placenta, ſic et funiculus umbilicalis nexu, ſubſtantia et volumine peccare ſolet, quod attentis obſervatoribus non ignotum eſt, quippe nimis longus aut brevis mortem foetus, abortum, aut partum praematurum efficere valet.

Situs, vel praeternaturalis placentae, vel eius morboſus ſtatus, dolores ad partum diminuere,

nuere, vel plane impedire poſſunt. Tunicae vel membranae foetum aquasque includentes, et ovum una cum ſecundinis efformantes, craſſitie aeque ac tenuitate deficere valent, nimis craſſae partum prolongare, tenuiores praecocem, imo et tardiorem reddere, vulgus obſtetricantium non neſcit.

Ideo ruptio tunicarum foetum obducentium artificialis, in naturali partu ſemper omittenda, et tanquam opus naturae proprium eidem ſoli committenda eſt. Tyrones artis noſtrae minime latet, fere ſemper placentam in illa ſuperiori uteri parte, quem fundum vocant, ſitam eſſe, aut utero adhaerere, illam autem, in omnibus uteri partibus locari poſſe experientia ſatis evictum eſt.

Si illa colli uteri parietibus adhaeret, partus tardior difficiliorque redditur, in dextro aut ſiniſtro latere corporis matricis haerens, iuxta plures non infimae famae obſtetricantes, ſitum obliquum proferre, res ſatis nota eſt: Ego vero dubius haereo.

Perverſum placentae ſitum, vel ſolum, vel aliis cauſis concurrentibus, partum retardare, et expulſionem propriam vel difficiliorem, vel omnino impoſſibilem reddere, extra omne dubium poſitum eſt.

Hae-

Haemorrhagia ex utero, una aut pluribus vicibus et absque doloribus ad partum apparens, vel ab aliqua placentae parte ſeparata, vel a ſitu placentae ſupra orificium uteri originem trahit hunc vero ſitum omnium longe periculoſiſſimum eſſe, iamiam ſatis probatum eſt.

Hiſce ſub circumſtantiis gravida ſtatim lectum petere debet, obſtetrix, vel obſtetricator, ſubito explorationem manualem ſuſcipere, dein ſtatum morbi, nec non habitum corporis ſedulo inquirere. Si plethora, aut inflammatoria diathesis praeſens eſt, methodus antiphlogiſtica adhibenda, ſi debilitas vel atonia totius corporis adeſt, roborantibus militandum. Status vero ſpaſticus antiſpaſmodicis debellandus ſingulis tribus diatheſibus, vel duabus poſterioribus iunctis, methodus medendi mixta opponenda, externa remedia indicationi reſpondentia non omittenda ſunt.

Si remediis idoneis iuxta artis ſalutaris ſolidas regulas adhibitis, haemorrhagia ceſſat, partus naturae relinquendus, perdurante fluxu ſanguineo, ſatisque aperto uterino orificio, verſio embryonis, vel foetus maturi, ſecundum artis regulas ſine mora inſtituenda eſt; ſit perfectus, naturalis, vel praeternaturalis infantis ſitus.

Hae-

Haemorrhagiae ante partum, una vel pluribus vicibus apparentes, ut plurimum praecurſores, placentae ſupra orificium uteri adhaerentis eſſe ſolent, hinc talia ſanguinis profluvia absque ulla alia cauſa externa vel interna ſenſibili ſubito apparent.

Dictum Secundinarum ſitum, omnium longe perículoſiſſimum, et matris et foetus vitae ſumme noxium eſſe, omnium temporum et regionum obſtetricantium cohors mecum conſentit.

Cognoſcitur ille tactu rite inſtituto, digito tangenti, uteri orificium plus vel minus apertum, et axi pelvis reſpondens ſeſe repraeſentat, attamen nec caput, nec alia praevia pars embryonis, ſed eorum loco corpus molle, ſpongioſum quaſi percipitur, et ſanguinis ſtillicidium dicto ex corpore quam perfectiſſime ſentitur. Dolores illi veri vel perfecti partus plane abſunt, imprimis praeſenti ingenti ſanguinis profluvio, minori fluxui dolores illi falſi, plerumque ſpaſtici ſeſe adiungere ſolent. Sunt autem perdurantes ſumme nocivi, quippe effluvium ſanguinis augendo, parturientem debilitant; ergo aut remediis, aut operatione manuali illis finis imponenda eſt. Praeſente tali placentae ſitu, haemorrhagiae ſaepius recidivant, praeſertim ulti-

mis tribus vel duabus menſibus, placenta vero praevia, tempus graviditatis raro ad ſinem producitur, ſed ſaepius patiuntur gravidae partum praematurum. Quo ſaepius illae renovantur, eo periculoſiores ſiunt matri embryonique, quando quies, iunctis ſimul diaeta appropriata ac remediis internis et externis, nihil proficiunt, nondum ſatis aperto matricis orificio, ad partum artificialem, tanquam ad ſacram confugiendum eſſe anchoram omnes ſuadent. Lento enim, ac iuſto modo, manum ſenſim ſenſimque, abſque damno in cavum uteri introducendam eſſe, omnes auctores docent.

Nam quo magis orificium uterinum aperitur, eo magis vaſa placentae antea adhaerentia eius parietibus ſeparantur, oſcula eorum aperta hiant, ſanguinemque fundunt. Igitur hocce multo plus, quam quocunque ullo alio in caſu periculum in mora eſt. Facto partu artificiali, et antea non nimia haemorrhagia praegreſſa, plerumque uterus ſeſe contrahit, et hoc modo ſanguini effluenti obex ponitur, anteceſſa autem nimia haemorrhagia, oritur uteri atonia vel partialis, vel univerſalis. Haemorrhagia remediis aut cedit, aut perdurat, et miſera faemina ex ſanguinis defectu (inanitionem nuncupant magiſtri) moritur.

Sub

Sub his circumſtantiis ad interna externaque remedia, ſubito, ac ſolerter confugiendum, et ad mortem usque continuandum eſt, nequaquam autem frictiones abdominales, et illa encheireſis a cl. Plovcqveto nuper divulgata, omnino omittendae ſunt.

Sed de illis, quae ratione placentae ante partum praeter naturam fieri ſolent, ſolummodo in tranſitu egi. Nunc ad propoſitum propius veniendum, atque curatius enarrandum eſt, qualia praeternaturalia cum placenta poſt foetus partum abſolutum accidere poſſunt.

Antequam de ſtatu praeternaturali loqui valeo, primo mihi dicendum eſt, quid iuxta ſuetas naturae leges ſit et quomodo obſtetricans ſeſe gerere debeat.

Doloribus poſt partum ſtatim incipientibus, atque utero ſeſe contrahente, placenta vel in totum, vel ex parte uteri parietibus adhaerens ſenſim ſenſimque ſeparatur, et vi uteri propria innataque expellitur. Hoc in caſu, nullis ſeſe manifeſtantibus convulſionibus, animi deliquiis, doloribus ſpaſticis aut haemorrhagia profuſa, exitus placentae naturae viribus relinquendus eſt. Illa enim expulſio ab omni tempore in naturali ſtatu negotium naturae erat,

eſtque adhucdum, manebitque ad usque rerum finem. Porro certum evidensque eſt, naturam optimam eſſe morborum medicatricem, iuxta b. Gaubii, ſummi pathologi, effatum, obſtetricans ergo eſt ſolummodo naturae miniſter, qui ipſi ſolummodo praeternaturali in ſtatu apte ac commode ſuccurrre debet.

Nec timeat offenſas et periculum obſtetrix vel obſtetricans, quando partus placentae non ſtatim ſequitur partum infantis. Nam innumera exempla proſtant, plenariam expulſionem demum poſt 6. 8. 10. 12. 16. 20. imo 36. et quod ſane admirandum eſt, plures poſt dies (absque damno puerperae) factam fuiſſe. Puerperis bene valentibus, nulla encheireſi opus eſt, excepta interdum lenta ac cauta funiculi umbilicalis attractione. Pater meus, rationalis profecto et cautus obſtetricans prioribus annis praxeos in omni partu placentam ſtatim ſeparavit, quia talia principia a b. Friedio reliquisque hauſerat auctoribus, etiam admonitus exemplo avi beatae memoriae, qui felix alias obſtetricans, idem fecerat, ſed eheu! cautior factus ſententiam ſuam hac in re mutavit! Hodie ſi in urbe vel in vicinia partum abſolvit, variis ſub excuſationibus ſecundinas relinquit, et obſervat ſummo cum gaudio, plerumque eam vel citius, vel longius, natura expulſam eſſe. Quando vero

ro in alieno aut longe abhinc diſſito loco obſtetricantem agit, per horam unam aut alteram expulſionem expectat, et ſi, durante hoc ſpatio, non fit, ſeparationem caute inſtituit. Nam propter praeiudicia plebis helveticae nullus obſtetricans puerperam derelinquere auderet, niſi facta placentae ſolutione: Alias famae ſuae quam maxime noceret.

Idem aliquoties obſervavit, adhaerente ex parte placenta, et inde orta ſatis conſiderabili haemorrhagia, non ſemper opus eſſe artificiali ſeparatione, ſed ſanguinis fluxum aeque tuto, medicamentis internis atque fomentationibus et iniectionibus frigidis ſiſti poſſe.

Ego ipſe expertus ſum, dum partum gemellorum abſolvebam, et placentae ſeparatae erant, in utero, id eſt, una in fundo, altera in poſteriori corporis parte apparebat, quod priori artificiali ſeparatione exemta, et orificio uteri poſtea ſpaſmodice conſtricto, in utero altera remanebat, et die tertio naturae viribus in vaginam propulſa eſt, unde levi opera illam, id eſt, leni extractione ſolvebam, eaque remanſio placentae matri minime nocebat.

Puerperis, quibus placenta remanet, plethoricis vel febricitantibus, convenire diaetam

tenu-

tenuem et methodum antiphlogiſticam, iactura ſanguinis vero debilitatis methodum oppoſitam, ſcilicet diaetam reſtaurantem, iunctis medicamentis roborantibus, artis periti non negabunt. Neminem obſtetricantium Virorum, praeſertim illorum legentium, ac eruditionis locupletationis ſtudioſorum, latet, quantae et quam acres lites inter eruditos celebresque viros, de placenta vel ſeparanda, vel relinquenda, ortae ac geſtae fuere: ſane dolendum omnino eſt magnos doctosque viros in extrema incidiſſe, atque ſententiam diverſam acerba quadam acrimonia (ſit venia verbis)! propugnaſſe. Omnia vero extrema, in ſalutaris artis ambitu periculoſa eſſe nemo neſcit, praeſertim hoc delicato in puncto talia miſeris puerperis ſumme nociva fieri poſſe, extra omne dubium poſitum eſt, et his in caſibus proverbium illud vulgare quam maxime quadrat, omne nimium vertitur in vitium.

Quivis obſtetricans, animo quieto, ab omni ſyſtematis auctoritatisque praedilectione libero, diverſas auctorum ſententias opinionumque commenta diiudicare, et fundamenta quibus innituntur, ſumma ingenii attentione ponderare ac aeſtimare debet, dein experimenta ſua conferre ac ſerio conſulere, et tandem ſyſtema, quod inde ſibi ſumſerat, ſolido fundamento ſuperſtruere.

Ab

Ab animo quieto, meditatione haud exigua, experientia patris, ac propria uſu, quae nunc medicorum et chirurgorum examini propono, nata et orta ſunt, ulterior vſus lacunas ſyſtematis explebunt, erroribusque meis, ſi qui inſint, corrigendis inſerviet. Sic veniam mihi peto, aliisque viciſſim impertio, ſic (ſpero) in poſterum tyrones non amplius vacillabunt, mox in hanc, mox in alteram ſententiam delapſi.

Extrema, in qua artis magiſtri illapſi videntur, ſunt ſequentia. Alii, praeſertim antiquioribus temporibus placentae expulſionem remediis promovere ſtudebant, alii ſemper poſt partum, placentae ſeparationem artificialem, ſine ulla exceptione ac dubitatione, ſtatim ſuſcipiendam ſuadebant, plures expulſionem placentae omnibus in caſibus, ſine ulla exceptione, naturae viribus committendam et relinquendam eſſe contendebant. Mihi vero diſplicet hiſtorice enarrare ſingula lites, et tempus inutiliter terere, adferendis argumentis plus minusve arduis, quibus ſinguli fautores ſuam ſententiam probare nitebantur, multo minus mihi animus eſt, multis diſſerere de variis mediis viis, quas ſequendas intricatiſſima hac in via ſuaſere nonnulli optime de arte merentes viri. Illi mihi videntur maxime erraſſe, qui ſecundinas, expellentium medicaminum ope promovendum

eſſe

eſſe perſuaſerant. Inter haec eminent aromatica, et ſtimulantia, mixta terreſtribus, nauſeoſis etiam futilibus etiamſi, innoxiis. Proſtant tanquam artis proſtibula, in veteribus diſpenſatoriis compoſitiones pulverum ad partum, quae non ſolum empiricos et agyrtas, ſed et ignorantes veterinarios dehoneſtarent. Qui quum talibus remediis ad expulſionem placentae uterentur, facile patet, eos generi humano ſummo in gradu nocuiſſe, hancque methodum vel ex ignorantia, vel ex falſis principiis theoriisque ortum ſuum traxiſſe. Quis enim ex artis peritis non facile perſpiciat, exaeſtuantibus et ſtimulantibus remediis, ſanguinis circulationem valde augeri, febrem excitari, praeſentem incitari, haemorrhagiam cieri, inſtantem augeri, et exinde inflammationem aut haemorrhagias letalem oriri poſſe?

Sed hodie maxima pars obſtetricantium talibus non utitur; dantur tamen hinc et inde quidam aetate iam profecti chirurgi rurales, hac perverſa methodo, hodiedum utentes, quorum ex numero patri meo noti plures fuere, ſuntque adhucdum haud pauci, quin peſſimas hinc ortas ipſe obſervavit ſequelas. Naturam ad expulſionem placentae interdum, ſed quidem rariſſime, non ſufficere hucusque negari minime poteſt, videtur ergo interdum egere auxilio mini-

miniſtrorum. Nam ubiuis proſtant exempla mortuarum, ex ſola ſecundinarum remanſione indubitata, caſus quindecim patri meo noti ſunt, qui ruri contigere, quarum maxima pars ab obſtetricibus chirurgisque ruralibus perverſa nocuaque methodo medendi, id eſt, pellentibus ſic dictis medicamentis, vino aliisque calidis, ſpirituoſis non exceptis, orci faucibus tradita fuit. Id quod ex parte ipſe obſervavit parens, ex parte ab idoneis valentibusque teſtibus audivit. Nullus omnino dubito ubivis, faeminas cum placenta remanſa mori, ſed raro, equidem rarius, quam hic locorum, dum naturae melius conſulitur aptis remediis encheireſibusque etiam mihi plus quam probabile videtur, ex illis quindecim plus, quam dimidiam partem apta et exquiſita medendi methodo ex orci faucibus eripi potuiſſe forſan apud plures, deficientibus naturae viribus, artificiali ſeparationi locum fuiſſe. Meo ſane iudicio haec allegata exempla, omnem placentae ſolutionem, ſine exceptione, minime ſuadent, ſed ſolummodo id probant, interdum placentam remanere vel ob ſpaſmodicas uteri ſtricturas, vel contractiones, vel propter fibrarum rigiditatem, vel propter debilitatam vim contractilem.

Si attentus ad phaenomena naturae, in partus utriusque negotio occurrentia, obſtetricans, expe-

experientiam conſulit, ac ſingula ſymptomata, bene rimatur, matureque animoque quieto praejudiciis libero conſiderat, facillime perſpiciet, quod, adhibita in ſingulis his caſibus convenienti et cauſae morbi apta medendi methodo, mors a remanente placenta quam rariſſima futura ſit.

Pater meus cum aliis medicis vel poſt plures dies regimine ac medicamentis convenientibus ſine ulla noxa placentae expulſionem obſervavit, et ruri ſemper accidit, ut a ſolis viribus naturae ſolutio placentae una cum partu absque damno puerperae abſolveretur; imo prouti in tota oeconomia animali, ſic et hic quandoque miraculi inſtar fieret.

Periti rationalesque ruſtici, et veterinarii me certiorem fecere, placentam vaccis, capris, ovibus equisque, ſaepius ad 6. 8. 9. diem absque ulla noxa remanere, atque dein ſolis viribus naturae propelli, et ſi quando die 8. vel ad ſummum decimo, naturalis ſeparatio non fieret, animalia plerumque febre mori et uterum inflammatum reperiri. Iidem viri, idonei ſatis teſtes, mihi narravere, ſaepe placentam iam ſeparatam leni attractione umbilicalis funiculi poſſe extrahi, remanſis per aliquot dies ſecundinis, foetentem ex vulva effluere ſaniem, denuo placen-

tam

tam utplurimum fortunato eventu, dictis animalibus ſeparari, eventum ſiniſtrum rudiori et ineptae manui vel ignorantiae ſeparatoris eſſe adſcribendum. Ex his ſequitur, ſeparationem placentae remanſae poſt partum perarduum eſſe opus, ac ſummam attentionem et curam cuiusvis obſtetricantis et obſtetricis poſtulare.

Dantur enim caſus, ubi ſeparationis negotium quieto animo, ſalva conſcientia et omni fiducia, naturae viribus relinquendum eſt, accidere poſſunt alii, in quibus viribus naturae non fidendum eſt, qui abſolute ſeparationem manualem poſtulant, ſunt etiam nonnulli, qui ope medicaminum egere videantur quatenus vires naturales vel ſuſtentandae, vel dirigendae ſint. Huc pertinent plura in antecedentibus paginis a me prolata. Quando inſana puerpera placenta ad tertium diem usque, imo amplius remanet et ſimul deſunt ſymptomata adverſa, nihil inde timendum noxae eſt, ſed ſi per 8. dierum ſpatium in ſuo hoſpitatur domicilio, tanquam alieno, ſumma utplurimum pericula inde metuenda eſſe autumo. Attamen hic locorum nulla regula ſine exceptione eſt. Nam patri meo exemplum expulſionis naturalis poſt decimum quintum diem, ſalva matre, notum eſt. Imo nuperrime ſagax, conſcientioſa, artisque peritiſſima obſtetrix Foggienſis, ei narravit hiſtoriolam

lam placentae decimo octavo poſt partum die factae, matre incolumi. Ex his ſimilibusque fere innumeris et certis ab auctoribus hinc et inde narratis factis evidenter conſtat, quantae qualesque ſint naturae vires!

Tres ergo ſtatus, ut mihi quidem videtur, diſtinguendi ſunt.

Primo remanſio placentae cum haemorrhagia iuncta, quae aut ratione copiae, aut ratione temporis auxilium obſtetricantis deſiderat; ſecundo placenta remanens, ſpasmis, animi deliquiis, convulſionibus et acceſſionibus epilepticis concomitata; tertio incluſio placentae, putredine et febre putridi generis nupta.

Quod ad primum attinet, remanente placenta cum haemorrhagia cito ad fomentationes frigidas dudum notas, et approbatas, ex partibus aequalibus aquae frigidae et aceti, et ad iniectiones ex partibus ſeptem aquae frigidae, cum parte una aceti fortis, conſtantes, augendo ſemper aceti proportionem iuxta experientiam optimorum ſeculi praeterlapſi magiſtrorum fugiendum eſt. Simul interne convenientia adhibeantur remedia. Si obſtetricans vel levi attractione umbilicalis funiculi vel exploratione manuali certior factus eſt, ſecundinas ex

parte

parte utero adhuc eſſe adhaerentes; ſi vero una vel ambabus dictis encheireſibus edoctus eſt de plenaria placentae ſolutione, illam, ſi haemorrhagia vehemens eſt, relinquere poteſt, quia ad inſtar thrombi ſanguinis effluvio obicem ponit: ſi vero ſanguinis fluxus moderatus eſt, et contractiones uterinae recte fiunt, tunc leni attractione umbilicalis funiculi, ſi ille ſanus et fortis eſt, eam extrahere debet, ſin vero tota placentae maſſa vaginam implet, tunc extractionem digitis adiuvare debet. Idem faciendum eſt, preſente morboſo, et nimis molli funiculo.

Signa placentae ſolutae pathognomonica ſunt ſequentia, dolores poſt partum, uterus globi ad inſtar inter umbilicum et ſymphyſin oſſium pubis, ad dextrum vel ſiniſtrum latus inclinans, externe manu impoſita tangendus, prolongatio ſenſibilis funiculi leni cautaeque attractioni inſequens pondus ſenſibilis in inferiori uteri parte, ab ipſa puerpera perceptum, et conatus mingendi, placentam iam ad oſtium uteri, vel ad ipſam vaginam perveniſſe ſatis ſuperque monſtrant.

Quandoque placenta iam ſoluta a parietibus uteri ſibi invicem quaſi applicatis retinetur. Hoc in caſu, quando rectiformibus funiculi attra-

tractionibus non ſequitur, manu enucleanda eſt, ſi ſupradictis internis externis et remediis, haemorrhagia non cedit, nullaeque contractiones matricis inſequuntur, atonia uteri ſubeſt, ſtatim manus ex mixtura aceti et aquae frigidae partibus aequalibus madefacta in uterum introducenda, isque digitorum ope irritandus eſt. His ſi uterus non contrahitur, manus educenda, et ſpongia ex ea mixtura ſaturata ingerenda leniterque exprimenda eſt. Hac encheireſi aliquoties fruſtra repetita, mors ſane in proprinquo eſt, miſeraque puerpera, inanitione ſanguinis, ab plenaria uteri atonia effecta moritur.

Licet praeſentibus uteri haemorrhagiis, ab artis principibus artificialis ſeparatio ſuadeatur, tamen pater meus variis avi propriisque experimentis infelicibus deterritus, praeſente ſanguinis fluxu, placentam hodie non ſeparat, ſed tam internis, quam et externis remediis, quae ſupra nominata ſunt, haemorrhagiam paullum ſiſti, vires uteri excitari, placentamque foras expelli magno ſane cum oblectamento haud ſemel expertus eſt. Nuperrime mihi dixit, deſerui illam operationem et cum meliori methodo commutavi, ergo, dum vixero, inſtante ſanguinis effluvio, placentam nunquam ſeparabo, unico illo caſu excepto, ſi ſcilicet ſeparatio artificialis vel ab ipſa puerpera, eius marito, vel a cogna-

tis

tis atque amicis abſolute petitur, ſique omnes de periculo huius operationis, talibus praeſentibus circumſtantiis, nec verbis, nec demonſtrationibus convincendi ſunt. Hanc regulam, tanquam Axioma practicum, obſtetricantibus et obſtetricibus ruralibus ſummopere commendat et ſedulo inculcat et eius veritatem ſuis experimentis abunde probat, unaque perlubenter concedit dari forſan caſus, in quibus haemorrhagiae adſtrigentibus non ſiſtendae videantur et magis ſeparatio inſtituenda ſit, ſed his quidem rariſſimos eſſe profitetur.

Haemorrhagiae, vel naturalem, vel artificialem placentae partum ſequenti, ante dictis remediis commode ſuccurritur. Ego quidem in deſperato caſu uſus ſum compoſitione e tribus partibus aquae frigidae, et una parte aquae vulnerariae Thedenii conflata, magno profecto cum ſucceſſu. Hac fiebant et iniectiones uterinae et fomentationes externae, balnea tepida manuum ac etiam bracchiorum cum fructu exhibentur, imo iuxta experientiam patris longe meliorem effectum edunt balnea frigida his partibus ſuperhabita, attamen in valde debilitatis haud applicari poſſunt. Hac occaſione mihi adhuc monendum eſſe videtur, quod ab ſeparatione placentae ex parte adhaerentis adiuncta haemorrhagia et uteri plenaria inactivitate, eius vires magis debili-

bilitari, quam excitari videantur, et quod iniectiones, atque manipulationes frigidae adiunctis lenibus abdominis frictionibus, multo maiorem vim irritantem, id eſt, uteri vires conſtrictorias excitandi poſſideant ſeparatione placentae artificiali, totoque coelo differrant, longeque ſuperent.

Obſtetricantes non ignorant, ſi placenta ad dimidiam, vel maiorem partem utero affixa eſt, ſatis notabili tempore, ad plenariam ſolutionem opus eſſe, ſub quo magna, imo ſaepe prodigioſa ſanguinis copia, in ſummum miſerandae puerperae detrimentum ſtillare ſolet, hiantia ac per ſolutionem artificialem vi quadam aperta uteri vaſcula ad uteri contractiones usque aperta manent, et ſi illae remorantur vitalis humoris deperditione, iam debilitata femina in maius vitae periculum praecipitatur, animi deliquia et convulſiones inſequuntur et ſub his calamitatibus finis vitae imponitur. Parens plura horribilia exempla mihi narravit, de inſecutis, durante artificiali placentae ſolutione, mortalibus haemorrhagiis, et inde inſecuta plenaria uteri atonia, quin quivis artis ignarus facile perſpiciet, longe aliter rem ſeſe habere, dum iniectionibus fomentationibusque adſtringentibus frigidiuſculis, fibrae muſculares irritantur, oſcula vaſorum hiantia contrahuntur clauduntur que,

ſan-

ſanguis effluens coagulatur et in maſſas vel globos quaſi, ſanguineos congrumatur, quae ſanguineae maſſae, ſpatium uterinum replent, et ita modo quaſi mechanico oſtia vaſculorum obturando ulterius effluvium impediunt, exhibitis ſimul internis appropriatis remediis, vires naturae debilitatae reviviſcere incipiunt, activitas uteri renaſcitur, et maſſae ſanguineae diverſae magnitudinis, imo non raro enormes volumine, ſine ulla noxa expelluntur. Praeterea triſtibus his in caſibus quies animi, et corporis, decubitus in lecto horizontalis, nec non aer recens et purus, ſuam in ſalutem faeminae, ſymbolam, quam per ſe non contribuere valent.

Hoc in loco non tacendum ruri in diſſitis a chirurgo obſtetricante pagis, multas puerperas ab remanſa placenta, iuncta ſimul haemorrhagia, ſolis naturae viribus liberari, plerasque ab obſtricibus, vel artis ſuae peritis, vel et ignaris, manu et placenta liberatas, et morte ereptas eſſe, easque per longum tempus, et non raro per reliquam vitam valetudinarias manſiſſe. Hoc phaenomenon uti mihi videtur, etiam coagulato ſanguini in vacuo uteri, hoſpitanti, et vaſculorum oſtiola claudenti, praeſenti adhuc quadam uteri vi tribuendum eſt, preſente vero totali atonia, vel ſtatu quaſi paraliti-

co uteri omnem ſanguinem effluere, prouti iam in praecedentibus ſatis dictum eſt. Facile exinde elucefcit, adhibita iuſta medendi methodo, plures matres utiles, non ſufficientibus naturae viribus, ſervari poſſe.

Hucusque dicta ſufficere cenſeo ad probandam veritatem, nempe methodum diaeteticam et therapeuticam his in periculoſis caſibus manuali longe praeferendam eſſe et tam ex dictis, quam et ex infra dicendis facile eruendum eſſe, plura ac ponderoſiora argumenta relictioni placentae, quam ſeparationi facere. Neque vero hic ulla regula ſine exceptione eſt, ergo ulterioribus adhuc experimentis opus eſt, antequam in totum reiiciatur placentae ſeparatio.

Arduum nunc aggredior opus: Mihi enim dicendum eſt de medicamentis internis his in caſibus ab omni tempore commendatis, haec vero, cum non ſtatim in loco neceſſario vim ſuam exercere valeant, ſed prius in inteſtinali canali reſorberi ductui thoracico exindeque toti ſanguinis maſſae tradi debeant, ſane illa lenta vi operari videntur, quin timendum eſt illa maxima ex parte virium ſuarum, ob tantum iter privari, et hinc plane inertia, inefficacia inutiliaque reddi. Saltem in ſubitaneis haemorrhagiis,

giis, quibus mox perit puerpera, nullum ſalubrem effectum ab illis ſperandum eſſe, mecum omnes obſtetricantes conſentire vix dubito. In haemorrhagiis parcioribus, per longius temporis intervallum perſeverantibus, mihi iisdem denegare effectum omnem non eſt animus, praeſertim quum teſte tantorum in arte virorum, experientia, illa cum notabili, et praeclaro effectu, exhibita fuere, imo et illa iuſto modo, et ſuo quovis in caſu, id eſt, poſtulante indicatione, externorum effectum coadiuvare, et aliquo modo votis noſtris reſpondere non negandum ſit.

Antiquiores medici ſolebant magnas virtutes tribuere corallis, margaritis ſimilibusque terreſtribus inefficacibusque pharmacis, imo aliis abſurdioribus deſperatis adeo in caſibus luſere, ſeque ipſos, magisque aegras fefellere, prudentiores ea quidem ſalibus mediis, aut nitro miſcuere. Progreſſu temporis, ditata, explanata ampliataque ſcientia medica, talia inertia, ex medicamentorum apparatu expulſa, iisque meliora et efficaciora ſubſtituta fuerunt. Difficilem ac delicatam eſſe rem, cuique caſui appropriatum hoc eſt, indicationi ſatis reſpondens opponere remedium, extra omnem dubitationem poſitum eſſe, mihi veriſimile apparet. Nullum

enim exiſtit medicamentum haemorrhagiam ſubito ſupprimens nullum, quod omnibus haemorrhagiarum cauſis medeatur. Adſtringentia ſic dicta remedia, contra haemorrhagias diuturniores ac quaſi chronicas multum praeſtant, ſed ſubitaneis et copioſis fruſtra opponuntur, et nonnunquam uſus eorum periculoſus eſt, ex. gr. largiores doſes aluminis vomitum ciere, et inde, peracto totius corporis concuſſu, haemorrhagiam augere compertum eſt. Vſum igitur internorum medicaminum accuratius rimandum eſſe exiſtimo.

Quando internis remediis haemorrhagiae finem facere cupimus, diſtinguendum eſt inter haemorrhagias ſubitaneas, atroces, mox letiferas, et inter haemorrhagias lentas, tantum permanentia ſua vitae periculoſas. Haemorrhagiae vehementes, impetu non ſolum, ſed et copia profilientis ſanguinis, periculoſae, letiferaeque evadunt his pharmacis obviam itur. Nam methodum empiricam ſingulis in caſibus adhibere, id eſt, unum idemque remedium ſemper ac ſine ullo diſcrimine propinare aeque periculoſum ac ridiculum eſſet. Status phlogiſticus, vel habitus plethoricus hoc ſymptoma non ita raro excitare valet, cognoſcitur, pulſu pleno, forti, mox plus, mox minus duro, lingua rubra pura, oculis vivacibus, colore faciei rubro, calore cor-

poris

poris naturalem excedente, ceterum aegra bene valente, viribus naturalibus. Hocce in caſu quadrat nitrum, extracto hyoſciami, ſyrupo diacodii, et aqua florum chamomillae maritatum, ſub mixturae forma. Cremori tartari, ſali eſſentiali tartari, mixturae Riverii, aliisque compoſitionibus, aerem fixum gignentibus, pariter locus eſt, aeri frigidiuſculo, potui acidulo, nec non corporis animique quieti eaedem tribuendae ſunt vires.

Si ſtatus ſenſibilis, ex. gr. hyſtericus, aut, ut vocant, nervoſus vel ſpaſticus praedominatur, iunctis ſimul animi affectubus, qui cognoſcitur tam praeſentibus, quam et antecedentibus ſymptomatibus: his in caſibus antiſpaſmodica indicantur, ſuntque optima et efficaciſſima ſtiptica. Huc pertinent opium vel ſub forma pilulari vel tincturae, vel mixturae, extractum hyoſciami pari ſub forma, caſtoreum, aſa foetida, radix valerianae etc. Iuncto ſimul phlogiſtico ſtatu admiſceantur antiſpaſtica temperantibus, ex. gr. tinctura thebaica cum ſpiritu nitri dulcis, vel exhibeatur famoſa illa cl. Saxtorphii mixtura ex ℞a ſthebaica, ſpiritu nitri dulcis et liquore minerali anodyno Hoffmanni partibus aequalibus conſtans a dilecto parente tantopere amata. Huc pertinet illa mixtura cl. Mursin-

NAE

NAE ℞a thebaic. nitro ▽ fl. Samb. et Syr. Diacodii compoſita. Quandoque ſtatui nervoſo debilitas iuncta eſſe ſolet, tunc, urgente neceſſitate, dicta remedia roborantibus commiſcenda, ex. gr. aqua cinnamomi aquoſa, vinoſa, tinctura cinnamomi, pulvere cinnamomi, aqua meliſſae, rarius aqua menthae piperitidis. Cortice peruviano, praeſertim infuſo vel leviori decocto nonnulli utuntur cum ſucceſſu.

Vomitu preſente, indicatur mixtura Riverii iunctis ſimul ante laudatis remediis. Haemorrhagiae ex ira provenienti medetur, infuſum valerianae, vel chamomillae, vel iuncti addito in ſtatu phlogiſtico nitro, in oppoſito cremore tartari, non raro admixtis parcioribus doſibus rhabarbari, praeſertim eius tincturae aquoſae. Praedominante ſtatu cachectico, cacochymico vel debili, propinanda ſunt roborantia ex genere illo excitantium, e. gr. famoſa illa mixtura Swietenii, aut quod idem eſt, Plenckii ex aqua et ſyrupo meliſſae, et tinctura cinnamomi conſtans, cui et iungitur lapis haematitidis. Huc et pertinet efficax ille pulvis celebris Starckii, praeceptoris nunquam ſatis laudandi et ad cineres usque colendi, qui ex cortice cinnamomi ſaccharo et haematitidis lapide conſtat. Non raro moschus his in caſibus egregios edit effectus,

pater

pater haud ita pridem, ſimili in caſu, aliis incaſſum adhibitis, illum miracula praeſtare obſervavit; aliquoties ille cum fructu propinavit tincturam tonico - nervinam La Motte.

Verba nunc facienda ſunt de haemorrhagiis, longiori duratione periculum inducentibus. Rariſſime his in caſibus reperitur phlogiſticus ſtatus, et ſi reperiatur, antiphlogiſticis militandum eſt. Saepius deprehenditur praedominans ſpaſtica diſpoſitio, orta a nimia ſenſibilitate nervoſi ſyſtematis auctaque irritabilitate fibrarum muſcularium, ſed de hac et eius therapia in antecedentibus iam verba feci. Solummodo hoc reliquum habeo, antiſpaſtica interdum prudenter combinari cum incraſſantibus, ſcilicet ſpiritu vitrioli, ſpiritu ſulphuris per campanam elixirio acido Halleri et Vogleri.

Noſtris temporibus, praeſertim his in terris, ſaepiſſime, imo fere ſemper invenitur ſtatus vel habitus ille cachecticus, debilitate, vel diminutione vis vitalis, laxitate ſolidorum, et nimia fluidorum tenuitate conſtans. Hic indicantur roborantia, irritantia, ac incraſſantia, cortex cum acido vitriolico vel alia compoſitione acida, cum valeriana, etiam cortice caſcarillae vel quaſſiae ligno nuptus, varia ſub forma, plerumque illa decocti. Non pauci alumen, aut

cam-

camphoram iungunt, praeſertim illa praeparata ex cortice illo divo cinnamomi, aliis indicatis remediis iuncta.

Sub frequentia cachectici corporis habitus, vires cinnamomi egregiae vim vitalem et nervorum torporem incitandi atque augendi valent. Quo reſpectu ille ceteris omnibus remediis palmam eripit, et optimo patri prae ceteris placet. Facile igitur perſpiciendum eſt, quare mixturam Swietenii ac pulverem Starckii tam magni faciat, meliſſae praeparata viribus ſyſtemati nervoſo convenientibus pollere, nullus rationalium medicorum negabit, lapidi vero haematitidis, medicamento ferreo, vires roborantes et ſub adſtrigentes attribuendas eſſe, non eſt diſſitendum. Illum autem ſingulares vires ſtypticas exſerere poſſe, et alia praeparata ferrea longe ſuperare, ſolummodo nimis credulorum nugivendulorumque res eſt. Dum vero lapis ille ventriculo, uti mihi videtur, difficulter ac lente ſolvitur, non ſine fructu reor, illi ſubſtituendum foret, aliud praeparatum martiale, nempe mors ille ſolubilis, vel etiam ſal martis, iuxta dispenſatorium Londinenſe praeparatus, et ex limatura ferri cremore tartari conſtans.

Si tam internis quam et externis remediis ſolerter ac prudenter applicitis, haemorrhagia

non

non ſuprimitur, et vel puerpera, vel adſtantes ob nimiam fiduciam ſeparationem artificialem, abſolute et quaſi tumultuoſo modo deſiderant, obſtetricans illis ſtatum periculoſum incertumque operationis exitum indicare, et tandem perſeverantibus illis operi manum admovere debet.

Siniſter enim eventus, his in caſibus minime obſtetricanti, ſed praejudicio illorum eſt adſcribendus. Mihi ſemel accidit, ut talium hominum deſideriis ſatiſfacere me coactum viderem, et quidem eventu exoptato, poſtea vero duodecies ſiniſtro a parente tentatam fuiſſe artificialem placenta ſeparationem percepi. Ecce hiſtoriam! Primiparae vingiti octo annorum, poſt partum naturalem leviſſimum duabus horis, ſanguis absque doloribus e genitalibus impetu profluere cepit. Accerſitus levi funiculi attractione, de adhaeſione aliquali placentae certior redditus, ſimulque aliqualem uteri inactivitatem ſuſpicatus, ſtatim adhiberi fomentationes frigidas, ex partibus aequalibus aquae fontanae et aceti iuſſi, ipſe iniectiones feci ex aquae frigidae partibus et aequalibus aceti, ſimulque exhibita fuere interna remedia. His incaſſum tentatis, introducta dimidia manus parte, placentam reperi adhaerentem, ſupra ſymphyſin pubis oſſium,

oſſium, in parte illa antica uteri, quam cautiſſime ſeparavi, poſtea in uſu externorum internorumque remediorum porrexi. Hinc uterus ſeſe contraxit et ſanguinis effluvio obicem poſuit, debilitata aliquantiſper puerpera mox priſtinam recuperavit ſanitatem. Placenta remanſa forſan impediverit tactum univerſum liquidi iniecti, verſus parietes uteri, an iniectum liquidum nimis debile fuerit, non liquet. Poſterior conjectura mihi veroſimilior videtur priori. Nam pater optimus ſemper iniicit partes aequales aceti et aquae, imo non raro partes tres aceti uni parti aquae, ante vero et poſt enarratum caſum externa haec remedia ſemper mihi optatum praeſtiterunt effectum. Forſan non debito temporis ſpatio haec remedia continuata fuerunt. Dum remanſio placentae, ſpaſmis, convulſionibus epilepticis aut animi deliquiis aſſociata eſt, ad ſequentia praeprimis attendendum eſſe videtur, puerpera ſit hyſterico malo affecta, an valde ſenſibilis et irritabilis, an atroces dolores poſt partum adfuerint. Hoc enim ſignificare mihi videtur ſummum cum utero nexum, quem etiam vehementiſſimae contractiones vix tollere valent.

His duabus cauſis concurrentibus, convulſiones et epilepticos inſultus oriri opinor. Spaſmi,

vel

vel animi deliquia, vincuntur antiſpaſmodicis opio, rad. valerianae, caſtoreo, floribus zinci, elaeoſaccharo chamomillae vel valerianae mixtis. praeſentibus animi deliquiis et medicamina volatilia, naribus admovenda ſunt, ex. gr. ſpiritus ſalis ammoniaci volatilis, liquor cornu cervi ſuccinatus, balſamum vitae Hoffmanni ſimiliaque.

Paroxysmis epilepticis ſeſe manifeſtantibus, moscho, caſtoreo, liquore cornu cervi ſuccinato, floribus zinci interne externe cataplasmatibus fomentationibusque antiſpasmodicis ex emollientium genere cum hyoſciami foliis vel eorum oleo commixtis, vel inunctione ex camphora, laudano oleo hyoſciami et chamomillae, aut linimento volatili obviam itur, neque iniectiones ex mollientium genere, negligendae ſunt, e. gr. decoctum theae aut radicis altheae cum chamomillae vel malvae floribus, huic inſervit ſcopo.

Supervenienti uteri inflammationi antiphlogiſtica methodus opponenda eſt. Convulſiones remanenti placentae inſecutas, pater ſexies, animi deliquia ſyncopenque pluries, motus epilepticos bis obſervavit, omnes puerperae naturae viribus placenta liberatae fuerunt poſt

5.

5. 6. 8. 9. et plures adhuc dies recuperaveruntque priſtinam valetudinem.

Obſtetricios viros minime latet, placentam quandoque in cavo uteri remorantem in putredinem vergere, vel ex parte, vel in totum, ſi tota, aut ſolummodo eius pars ſoluta eſt, illa, quae nexu uteri deſtituta eſt, ſua nutritione privata in calido habitaculo, quaſi emoritur, abitque in veram putredinem; attamen hoc in una femina plus, in alia minus fieri, multi, cum patre meo experti ſunt, interdum longius remorans placenta ſana eſt, dum e contrario non ita longe ibidem retenta aut in putredinem vergit, aut re ipſa putreſcit. Talem placentam per ſeptem dierum ſpatium incluſam ſaniſſimam invenit, aliam poſt dies quatuor plenario putridam caſei putrescentis odore reperiit, et quod ſumme mirandum eſt, ſalva matre, et omni febre libera quin, teſtibus obſtetricibus, interdum tertia, imo ſecunda die ſatis foetidum ſpargunt odorem.

Cauſam citioris et maioris, vel minoris putroris gradus non ſolum ab eius maiori vel minori cum utero cohaerentia, vel plenaria ſtatim poſt infantem natum, orificio uteri clauſo, ſolutione pendere plus quam probabile eſt, ſed et hic

hic multum corporis habitum conferre, haud dubitandum eſt, propter temperamentum, vel et idioſyncraſiam cuiusvis feminae in uno corpore putredinis gradum citius, in alio ſerius oriri, revera praeſupponendum eſt, ſi febris ſimul adeſt, putridum gradum facilius procreari, quam abſenti omni febre, haud dubitandum eſt. Pariter in altera, abſente adhuc febre, illam ab placentae inclinatione in putredinem, vel vera putredine, facilius incitari, quam in altero evictum multiplici obſtetricantium virorum experientia eſt.

Status putridus placentae utero incluſae cognoſcitur odore foetido putreſcente ex vaginae orificio proveniente et conclave, plus minusque replente, ſanie, plus, vel minus cum pure mixta, maiore vel minore foetore, dicto ex loco profluente, intermixtis non raro ipſis placentae putrefactae particulis, maioribus vel minoribus, funiculo umbilicali quaſi incarcerato, febre maiori aut minori gradu aſſociata.

Hiſce ſub circumſtantiis ſequentia adhibenda eſſe cenſent artis magiſtri. Iniectiones ex corticis peruviani decocto, cum pauciori quantitate ſalis ammoniaci mixtae, omni hora, vel

et

et bihorio fieri debent, nonnulli cortici herbas ſubadſtringentes, vel decocto aliquam aceti partem admiſcent, fluida vero tepida iniicienda eſſe neminem latet. Externe fomentationibus antiſepticis frigidis locus eſt, quae omni bihorio repetendae ſunt, dum per ſpatium quadrantis horae, vel dimidiae horae applicatae fuerunt, abdomen caute detergendum et ſiccandum eſt, donec iterum applicatio fit nova.

Uterus dictis iniectionibus ab ſanie quaſi purgatur et remanente iniectionis materia, putredini placentae et uteri inflammationi ſolummodo in tantum, quantum fieri poteſt reſiſtitur. Dum vero externis minime ſufficientes vires ſunt atroci malo medendo, ideo his merito interna remedia aſſocianda ſunt, quorum viribus magis fidendem eſſe multiplici auctorum experimento conſtat. Illa vero ex antiſepticorum genere eligenda ſunt, inflammatoria diatheſi praedominante, pulſu pleno, duro veloci praeſente, interdum venaeſectio indicatur, et ſimul antiphlogiſtica antiſepticis admiſcenda ſunt, pro potu ordinario potus ille citratus (ſub nomine limonade) notus vel naturalis, vel artificialis, aqua fontana ſyrupo rubi idaei, berberum, vel alio huius generis edulcorata, admixto nitri dulcis ſpiritu, vel Halleri, vel Vogleri acido, vel

vel vitrioli ſeu ſulphuris ſpiritu, impraegnata intentioni medentis reſpondet.

Sordes primarum, viarum ſi qua adſunt, mobiles faciendae, deinde iuxta diverſam indicationem, ſurſum per vomitum ex ipecacoanha, deorſum ex rhabarbaro et minori quantitate ſalis cuiusdam medii generis educendae, ſuperbibendo largiori quantitate infuſi florum chamomillae vel millefolii.

Debilitati virium et ſtatui quaſi nervoſo (ſit venia verbo) ubi vis vitalis maxime imminuta eſt, et putredinis gradus obtinet ſummus, convenit decoctum vel infuſum corticis frigidum, mox camphora, mox acidis vel vegetabilibus, vel mineralibus, mixtum, prouti omnia vel ſimplicia, vel compoſita acida huic ſtatui conveniunt, ita et elixirium illud Mynsichti. Liquor ille anodynus mineralis Hoffmanni, ob notas ſuas antiſepticas excitantesque vires, maxime commendandus, ſed largioribus doſibus exhibendus, ad minimum uncia ſemis quotidie conſumenda eſt. Diaetam pariter indicationi adaequantem rem magni momenti eſſe, nemo inficias ibit. Ergo ſit plus minusve antiſeptica, vel nutriens, reſtaurans, potui acidiusculo non raro, vinum maiori, vel parciori quantitate miscen-

miſcendum, vel ſubſtituendum eſt. Sitne potus generis antiſeptici, an roborantis, an temperantis, ſemper larga copia hauriendus eſt, imprimis urgente neceſſitate. Etiam ab initio iam adhibita adaequata medenti methodo, vel febris putrida ipſa praecavetur, vel curatur rariusque mors ſequitur.

Placenta putrida corrupta eliminata ex corpore, uſus iniectionum rarior ſit per duarum vel trium dierum ſpatium continuandus, et poſtea commutandus cum infuſo, vel decocto ſlorum chamomillae, millefolii vel ſpec. emollientum, vel ſubadſtringendum. Neque reticendum eſt florum arnicae tam internum, quam et externum uſum, ſymptomatibus ſic exigentibus, magna miraque praeſtare.

Methodo interna probe indicationibus adaptata, ad plenariam puerperae reſtitutionem pergendum eſſe videtur. Experientia etiam plus, quam probatum eſt, antea laudata methodo, placenta liberatas poſtea utplurimum perfectiori frui ſanitatis gradu, artiſiciali ſeparatione liberatis non paucioribus.

Illa incluſio ſecundinarum (auctores placentam incarceratam nominant), noſtris in pagellis

lis peculiarem maturanique) ſed vires iuvenis nec docti, nec ſatis experti longe ſuperantem) meretur conſiderationem. Efficitur illa uteri inaequali, ſubitanea, partiali haud integra, ſecundinas, vel nondum, vel ex parte tantum ſolutas, circumcingente, easque ita includente contractione. Utplurimum placenta incarcerata ſoluta deprehenditur obſtetricantium manibus, ſuo in carcere (avus ergaſtulum appellat) interdum pars eius vel tota maſſa adhaeret, et quidem adeo fortiter utero nectitur, ut non absque vi admota ſeparari valeat. Hoc in caſu ſolutio placentae puerperae aeque doloroſa ac periculoſa eſſe ſolet. Iuxta plurimorum obſtetricantium ſententiam, incarceratio placentae gignitur ſpaſtica uteri contractione, ſecundum pauciorum opinionem, ſedes eius ſupra tubarum Fallopii orificia, ſymbolam confert. Mihi vero veroſimile non videtur. Nullis ab incarceratione placentae ſeſe manifeſtantibus periculoſis urgentibusque ſymptomatibus, externe frictiones manu calefacta ſupra incarcerationis locum inſtituendae, interne antiſpasmodicis potentibus militandum eſt. Sin vero iuncta placentae incarcerationi haemorrhagia eſt, occurritur fomentationibus atque iniectionibus frigidis et medicamentis internis hocce ſcopo reſpondentibus. Pluries et pater, et ego, repetitis vicibus ex-

pertus ſum, tam haemorrhagiam, quam et incarcerationem dictorum medicaminum auxilio egregie ſublatam fuiſſe, perſeverante incarceratione, externe linimentum volatile ordinarium cum laudano liquido, vel camphora, vel chamomillae et hyosciami oleo vel hyoſciami extracto, item eſſentia caſtorei inungendum cum ſucceſſu eſt. In hunc cenſum etiam veniunt fomentationes emollientes aut cataplasmata antiſpasmodicis mixta. Inter medicamenta interna excellunt opium, caſtoreum, extractum hyoſciami et valeriana, quibus pater multoties cum eventu mirando uſus eſt et ſecundum varias circumſtantias unum cum altero iungi debet, interdum vero plura combinari praeſtat. Incarceratione placentae ſublata, fomenta externa ex aqua frigidiſſima fontana vel fluviatili, aceto, aut acido vitrioli impregnata, eam, ſi digitis arripi non poteſt, expellunt absque longo temporis intervallo. Nam horum ope fortiores uteri conſtrictiones efficiuntur. Veruntamen non ſemper methodis laudatis, remanſae placentae mederi licet. Datur enim hinc et inde exceptio. Incarceratio obtineri poteſt, apud eas feminas, quae tantam fiduciam in artificiali placentae ſeparatione ponunt, ut peſſima mala, ab eius remora metuant, atque de vita actum eſſe cenſeant, taliaque tota credant anima, ut nul-

lis

lis demonſtrationibus ratiociniisque obſtetricantium de contrariis moneri poſſint, et ſeparationem artificialem tumultuoſo modo exigant. Qua de cauſa cum alterationes ab ira, aut metu productae peſſima ſymptomata excitare poſſint, ideo naturalis ſeparatio illis ab obſtetricantibus, et obſtetricibus concedenda eſt, atque hic praejudicio aliquid concedendum eſt neceſſario, aliter ſentientibus peritis. Plurimis in regionibus, praeſertim in Helvetiae multis locis, ſeparatio placentae tanto in uſu eſt, ut iam poſt horam unam vel alteram, nullis apparentibus periculoſis ſymptomatibus, auxilium obſtetricantis deſideretur; imo aliis in locis, more ab antiquis temporibus aſſueto, obſtetrices manum operi admovent, ac plus aut minus adhaerentem ſeparant placentam, plures vero, eaeque rudiores ſceleſtaeque, illam magis avellunt, quam ſeparant, et ita dilacerant, ut fruſta remaneant, quae vel poſtea concitante duriſſimos dolores poſt partum, vel naturae vi expelluntur, vel in putredinem vergunt, et uteri inflammationem peſſimasque febres excitant, immo non raro uteri ſubſtantia earum rudioribus digitis, et debito longioribus unguibus, offenditur et quaſi fricatur, huiusque nobilis, et ſumme ſenſibilis viſceris interna tunica ſaltem, ſi non ſubſtantia ipſa ex parte dilaceratur, ut exinde peſſimae oriantur

D 2 me-

metritides, quorum eventuum triſtiſſimorum teſtis fuit beatus expertusque olim obſtetricator, avus et hodiedum pater meus, ac ubivis terrarum, praecipue in regionibus illis medica politia deſtitutis experti fuere, et adhucdum experiuntur rationales ac celebres viri, teſte hiſtoria, triſtium talium caſuum copia munita.

O quam fortunatae ſunt regiones illae, in quibus prudens politia regnat medica, et quibus non deſunt habiles conſcientioſique obſtetricantes, et obſtetrices non rudes! quam infelices e contrario ſunt provinciae, hisce plenario deſtitutae auxiliatricibus manubus, vel nimis longe ab illis diſtantes loci!

Pater ſaepiſſime vario ſub praetextu, puerperas artificialem placentae ſolutionem exoptantes, fefellit, ex. gr. dicendo, illam mox expelli, ſeſe non velle abire, ſed ad partum placentae usque remanere, ſi urgentia ſymptomata intrent, vel excluſio ſecundinarum intra horae unius, vel alterius ſpatium non fiat, ſe illam ſeparare velle. Si quae paullo pertinacius ac impetuoſius concupiſcerent artificialem ſeparationem, ſaepius fallebat, dicendo orificium uterinum plenario clauſum, et ſpaſmodiae conſtrictum eſſe, ſpasmos prius medicamentis internis

et

et externis ſolvendos eſſe, etc. eumque huius conſilii nunquam poenituit neque poenitebit in poſterum, cum placentae ſponte expulſae fuerint, unica excepta, quam, ſex horis elapſis, ante abitum ſeparavit, idque non feciſſet, niſi puerpera in loco quinque leucis ab hinc diſſito habitaſſet, dum nulla ſymptomata artificialem opem deſideravere et perſuaſus fuit de ſufficientia virium naturalium. Hoc et in caſu praeiudicio, metuique puerperae ſatisfecit. In locis diſſitis, ſi quando prudentum obſtetricantium obſtetricumque copia non eſt officium medici aut chirurgi obſtetricii exigit, ut ante diſceſſum placentam ſeparet, vel expulſionem naturalem exſpectet, ut maiora infortunia praecaveantur, atque voto puerperae ſatisfiat. Sub hac rerum facie et exceptioni locus eſt, ſi explorationis ope obſtetricans ſeſe certiorem reddidit de vehementiſſima ac univerſa placentae cum utero connexione, ita, ut absque ſumma vi adhibita ſeparatio artificialis fieri nequeat. Tunc melius conſulitur et ſaluti puerperae, et obſtetricantis famae, ſi res omnis naturae viribus committitur, quam arte nimiaque vi excluditur.

Porro ſi placenta ita fortiter incarcerata eſt, ut incarcerationis oſtium digitis non ſine vi maiori adhibita aperiri poſſit, melius eſt puerperam derelinquere quam uteri partibus ſenſibilibus.

bus vim inferre. Exhibeantur itaque indicata remedia interna, hisque copulentur externa, de quibus in praecedentibus profuſius loquutus ſum!

Tandem ſi puerpera valde debilis ac ſanguine exhauſta eſt, ita, ut et minima ſeparationem neceſſario inſequens ſanguinis iactura, tanquam periculoſa, immo letifera metuenda ſit, curatio therapeutica manuali longe praeferenda eſt. Etiam ſtatus inflammatorius matricis a ſeparatione artificiali abſtinendum iubet. Qua praeſente, irritationem ab ſeparatione factam malum augere poſſe quivis facile perſpiciet.

De modo ſeparationis omnes artis magiſtri hodierni in compendiis aliisque ſcriptis, prolixius ac clarius egerunt, quam qui praecedenti ſaeculo vixerunt commendaveruntque ſerio, ut exploretur locus placentae ab utero iam ſeparatae, deinde ut digitus alius poſt alium inter ſubſtantiam uteri et placentae dicto in loco immittatur, et ſic lentiſſimo minimeque violento modo ſeparatio, paulisper depreſſorio, non lacerante, ſed ſubtiliſſime ſeparate fiat. Quando vero plenario adhaeret, ſeparationem prope funiculi umbilicalis inſertionem incipiendam ſuadent. Ex anatomicis et phyſiologicis evidenter patet, uterum, inprimis ejus ſuperficiem internam valde ſenſibilem irritabilemque eſſe, ergo caute hic mercandum, nullaque vi placentam ſeparandam

eſſe,

eſſe, omnes artis ſalutaris gnari mecum ſentient.

Separatio placentae eſt igitur operatio difficillima, doloroſa et periculoſa. Difficultatem eius iam ſatis probatam a me ſuppono, omnesque obſtetricantes mecum convenient ſeparationem integram quam intricatiſſimam eſſe, et tam patientiam puerperae, quam et obſtetricantis requirere, quin ſubtiliſſimo tactu egere, ne ulla placentae fruſtula aut particulae relinquantur. Quod ſane expertiſſimis viris iam occurrebat, ipſi patri bis infortunium hoc accidit. Etiam in quibusdam feminis connexio placentae adeo fortis cum utero eſt, ut fibrae illae quaſi tendineae appareant, ac digitis vix ſeparari poſſint, manuque ſiniſtra vel alia auxiliatrice, vix uteri motus, in abdominis vacuo ſpatio impediri, et ille debito ſuo in loco retineri ac fixari poſſit, immo non raro externe ambabus obſtetricis manubus uterus comprehendi ac ſuo in loco teneri neceſſarium ſit. Eſt etiam interdum haec operatio tam intricata, ut conſenſu plurium collegarum, difficiliorem, verſione etiam ſatis ardua, cenſenda ſit, uteri orificium interdum ita ſpasmodice conſtringitur, ut tam introitus, quam exitus manus difficilis reddatur.

Dolores ſummos fieri a tali ſeparatione, licet iuxta artis regulas, ſummaque ac ſtrenuiſ-

ſima

ſima attentione et accuratiſſima praecautione facta, nullus dubitat, qui nobiliſſimi visceris habitum, et eius ſenſibilitatem ac irritabilitatem novit, ac praeterea geſtus, motus, lamentationes, eiulatus, clamoresque commiſeratione digniſſimarum puerperarum vidit, obſervavit et audivit. Ille mecum conſentiet, id eſt, talem operationem maxime dolentem eſſe, nec temere adhibendam.

Periculum inflammationis ab ſeparatione artificiali puerperas incurrere, exinde uteri cuiusdam parti ſuppurationem effici, variosque morbos chronicos procreari, extra omne dubium poſitum eſt immo vero ſatis conſtat a rudioribus manubus factam inflammationem eſſe, deinde in ſcirrhum abiiſſe, ac exinde carcinoma uteri ortum. Nonnulli obſtetricantium contendunt ex remanentibus placentae particulis polypos oriri, ego vero his non aſſentio, chronicam exinde ortam eſſe uteri atoniam, hinc ſterilitatem productam, nec non uteri ſenſibilitatem ac irritabilitatem auctam, hinc morbum hiſtericum natum: varias etiam menſtruorum aberrationes, hoc quidem ſatis evictum eſt. His ſequelis adiungenda adhuc alia eſt, quam pater obſervavit. Nota ipſi ſunt puerperae non paucae, quibus ab avo, a ſe ipſo ac ab aliis placenta ſeparata fuit ante decem, duodecim, quindecim et

plu-

plures annos, quae ſentirent dolorem quaſi fixum eo loco, in quo maxime adhaerebat placenta. Hic dolor ſub graviditatis ac menſtruationis tempore augebatur, nullis remediis tollebatur, labores miſerarum duriores impediebat, ſicque triſte ſeparationis reſiduum ad vitae terminum usque tolerabant. Avus ſeparationem placentae artificialem centum et quinquaginta duabus inſtituebat vicibus, ex quarum numero viginti ſeptem puerperae mortuae ſunt, ſcilicet ſeptendecim inflammatione uteri, reliquae ex haemorrhagiae ſequelis ſuccubuerunt. Pater hanc operationem iam centum octuaginta tribus vicibus ſuscepit, e quarum numero viginti duae mortuae ſunt, una metritidi ſuccubuit, reliquae ex haemorrhagiae ſequelis, uti et remanentibus placentae particulis procreata febre putrida, nec non ſanguinis iactura interfectae fuerunt. Neque reticenda ſunt alia infortunia, tametſi non letalia, minus expertis in ſeparationis negotio utriusque ſexus hominibus, non ita raro rudiori tractatione et vi producta, uteri inverſio, vel partialis, vel integra, item uteri procidentia perfecta et imperfecta, nec non vaginae prolapſus completus et incompletus, quae dira mala tam rudiori attractioni umbilicalis funiculi, vel nimis vehementi uteri, ſub ſeparationis placentae tempore adhibita vi, vel trahendo, vellicando,

do, quaſique lacerando, ab ignaris homunculis carnifices imitantibus, inducta fuere.

Tunicae foetum obducentes, praeternaturali modo quandoque utero annexae ſunt, minusque arcte cum placenta copulatae, ita quidem ut, interdum ſatis notabilis pars in utero remanſiſſe, vel in eius orificio haeſiſſe, ſaepius obſervatum ſit. Quod corpuſculum heterogeneum, cum poſſit mora degenerare, et in putridum ruere ſtatum, obſtetricibus bene incalcandum eſt, ut, partu placentae abſoluto, videant num tunicae, ante veſicam formantes, integrae ſint, nec ne. Si qua pars remanſerit, primo iniectiones uterinae ex chamomillae arnicaeque florum infuſo poſtea, effluente ſanioſa materie, e levi chinae decocto aut infuſo paratae inſtituendae ſunt. Pater hac ex levi cauſa, ut videtur, ſemel ſatis notabilem ortam putridam obſervavit febrem, et excluſionem tunicarum reapſe putreſcentium octava die factam nuper die tertio poſt partum in orificio uteri haerentes mere putridas ac peſſimum cadaveroſum odorem ſpargentes extraxit, incolumi puerpera. Sed diſſertationem in maius volumen excreviſſe videtur, quam ut ulterius filum protrahere liceat ſtatuendus ergo et faciendus eſt operi.

# CVRRICVLVM VITAE.

*Eſt pagus, Cantonis alias Appatiſcellanae, hodie Sentis nominatae, quem Heriſaviam vocant, in quo ego* Ioannes Henricvs Oberteuffer *lucem huius mundi aſpexi anno ſeculi huius* lxxix. *die* xx. *Ianuarii, patre uſus* Ioanne Georgio Oberteuffer, *medicinae utriusque doctore ac obſtetricante celebri, matre* Svsanna *e familia*

Bod-

*Bodmeriana*, *Wölſlingae in Cantone Turicenſi florente.*

*Optimi parentes adhucdum viventes, a tenera aetate primis litteris me imbui curavere quam fideliſſime, eoque ſucceſſu, ut anno aetatis nono linguae latinae, graecae, nec non gallicae, principia addiſcere potuerim, apud meritiſſimum et doctiſſimum Dn.* Graf, *theologiae Candidatum, ex cuius ore poſtea geographiae, hiſtoriae, botanices, nec non hiſtoriae naturalis rudimenta percepi. Quibus poſterioribus duabus ſcientiis maxime operam dedi tanto cum ſucceſſu, ut his bene imbutus fuerim, atque venerando praeceptori, dum vixero, gratias plurimas habeam.*

*Anno nonageſimo quinto iuſſu patris Tigurum me contuli, ibique frequentavi collegium phyſices matheſeosque Ill.* Rahnii, *magni Helvetorum Aeſculapii, phyſiologiam, diaeteticen et therapiam*

*ſpe-*

*ſpecialem exponentem audivi doctiſſimum doctorem Uſteri, pathologiae generalis ac ſpecialis praecepta exponentem doctiſſimum ac defeſſum medicum, Davidem Rahnium, cui bono ac amabili viro ſane multa debeo. Botanicen, chemiam et materiam medicam expoſuit doctiſſimus Dn. Doctor Schinz. Chirurgiam Dn. Doctor Locher, Hiſtoriam naturalem medicam Dn. Doctor Escher, curſum oſteologicum anatomicumque Burckard, chirurgus expertus et celebris, cuius ſub auſpiciis cadaveribus diſſecandis ipſe manus admovi.*

*Poſt biennem commorationem Turico valedixi atque tempore verno anni 1797. celebrem illam academiam, quae Ienae Saxonum floret, frequentavi, ibidem mihi rara ac exoptatiſſima contigit felicitas, ut in domo celeberrimi profeſſoris Starckii, medici chirurgi et obſtetricantis doctiſſimi, dexterrimi atque expertiſſimi, habitare liceret, isque vir maxime de*

*me*

*me meruit, patrem egit erga me ſcientificum, ſub cuius auſpiciis Hippocraticis mox ad practicorum deſcendebam caſtra, clinicum inſtitutum tanti magiſtri frequentavi, imo in urbe ac rure ipſe aegros tractavi, ſingulis operationibus chirurgicis et obſtetriciis, nec non ſectionibus legalibus interfui, ita, ut tam illius, quam et cognati, celebris profeſſoris* Starckii, *merita de me evaſerint inſignia, nunquam oblivioni tradenda, atque publice, dum vixero, laudanda. His enim viris finem ſtudiorum academicorum adeo felicem, velocemque debeo. Numero civium academicorum adſcriptus, curſum medicum eruditis ſub viris continuavi medicinam forenſem Perilluſtr.* Gruner *chemiam excell.* Göttling, *me docuit. Praeterea duces et profeſſores artis ſecutus ſum, in pathologia tam generali, quam ſpeciali, item in therapia ſpeciali et materia medica Illuſtrem* Hufeland, *in anatomia et chirurgia Perilluſtr.* Loder, *in*

*clini-*

*clinico, et arte obſtetricia Illuſtr.* STARCK, *in materia medica et faſciarum doctrina Excell.* STARCK, *iuniorem.*

*Quibus omnibus ac ſingulis praeceptoribus, fautoribus et patronis, ſumma animi pietate maximopere colendis, pro innumeris et egregiis in me collatis meritis maximas, quas valeo, publice reddo gratias, atque inſignium adeo virorum benevolentiae atque memoriae in poſterum me quoque commendatum cupio! Domum nimis cito redux, arduo medicinae practicae exercitio me accingere non auſus eſſem, niſi ſuffultus fuiſſem dilecti ac ſummopere colendi patris conſiliis, atque iudiciis, cui doctiſſimo atque expertiſſimo medico tot tantaque debeo, ut eadem dicere valeam ſummo iure, quae Illuſtriſs. L. B.* VAN SWIETEN *de ſuo praeceptore, ſummo* BOERHAVIO *gloriabatur, ſcilicet ſe nunquam hoc oraculum acceſſiſſe, niſi ut doctior ab illo diſceſſiſſet. Eſt et mihi maxime*

*me ſperandum, quod in poſterum ab patre tam eru-dito, ab omnibus hypotheſibus ſyſtematum auctorita-tumque praejudicio libero medico, plura diſcere mihi conceſſum ſit. Hic enim totus in eo eſt, ut ad na-turae conatus viresque me reddat attentiſſimum et theoretica filii ſtudia lectione optimorum librorum quotidie augere ſtudeat.*

*Dabam Heriſaviae Helvetorum*

*die 26. Iunii Ao. 1800.*